

Monitorings- en evaluatieplan omgevingsvisie

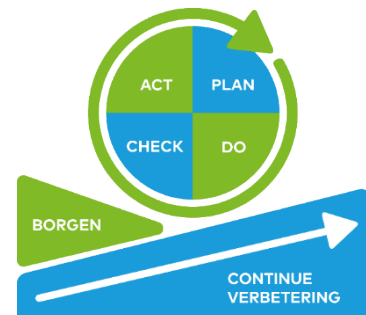
Monitoring en evaluatie vormen de ruggengraat van een effectieve omgevingsvisie. Door de effecten van de beleidsvoornemens uit de omgevingsvisie voor de staat en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te volgen, kunnen we bepalen of we doelen bereiken en waar nodig op doelen bijsturen. Een omgevingsvisie is een dynamisch document. Als gemeente kunnen we de visie op onderdelen aanpassen. Daardoor kan de omgevingsvisie meebewegen met veranderende inzichten, actualiteiten en omstandigheden. De omgevingsvisie is daarom bij uitstek geschikt voor monitoring en evaluatie.

Dit document bevat een aanzet voor de monitoring van de omgevingsvisie. Deze moet verder uitgewerkt worden aan de hand van inzichten en ervaring die we opdoen. Om verbeteringen in de fysieke leefomgeving te monitoren en het proces van monitoren en evalueren te borgen maken we in dit document afspraken over monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie.

De Omgevingswet en de beleidscyclus

De Omgevingswet is een resultaatgerichte wet die gericht is op het bereiken van concrete doelen. De doelen worden deels door het Rijk gesteld, maar ook grotendeels door de gemeente in haar beleid (de omgevingsvisie). De doelen hebben over het algemeen de insteek om ontwikkelingen te realiseren of de fysieke leefomgeving te verbeteren of juist beter te beschermen.

De beleidscyclus staat hierin centraal. In de beleidscyclus is de omgevingsvisie de beleidsbepaling. Het omgevingsprogramma is de beleidsdoorwerking en -uitvoering. De instrumenten omgevingsplan en omgevingsvergunning zijn de uitvoering. De terugkoppeling naar de omgevingsvisie via monitoring en evaluatie, maakt de beleidscyclus rond. Dit is wat we ook wel “plan”, “do”, “check”, “act”, ofwel PDCA, noemen.

Om de doelen uit de omgevingsvisie te behalen moeten we de voortgang in te gaten houden. We willen immers met het behalen van doelen de leefomgeving verbeteren. Met monitoring en evaluatie kunnen we bepalen of we doelen halen en of we op bepaalde doelen meer inspanning willen leveren. Eventueel kunnen we doelen bijstellen.

We hebben als gemeente (nog) niet te maken met wettelijk verplichte monitoring. Dat kan aan de orde zijn bij omgevingswaarden zoals bedoeld in de Omgevingswet. Denk bijvoorbeeld aan monitoring door het waterschap als het gaat om waterveiligheid of bij geluidswaarden rond Schiphol.

Monitoring en evaluatie omgevingsvisie

Hieronder geven we aan wat de basis is van de monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie: aan wie, waarom, wat, wanneer en hoe monitoren en evalueren we?

Doelgroep rapportage: aan wie monitoren we?

We monitoren in ieder geval aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft aan de ene kant een controlerende rol en aan de andere kant een kaderstellende rol. Monitoring en evaluatie raakt beide rollen van de gemeenteraad. Daarnaast kunnen het college van burgemeester

en wethouders, ambtenaren en inwoners doelgroepen zijn voor de monitoring. In dit monitoringsplan richten we ons eerst op de gemeenteraad. In de uitwerking van het monitoringsplan bepalen we de andere doelgroepen.

Acties op basis van de rapportage: waarom monitoren we?

Door te monitoren kunnen we bepalen of we doelen halen en of we op bepaalde doelen meer inspanning willen leveren. Eventueel kunnen we doelen bijstellen. De gemeenteraad kan de inzet op het behalen van doelen prioriteren. Dit kan in de jaarlijkse vergadering op de perspectiefnota of door bijstelling van de omgevingsvisie.

Informatie en verantwoording in de rapportage: wat monitoren we?

We monitoren aan de ene kant de voortgang op de doelen uit de omgevingsvisie, de resultaten. Je kunt dit effectmonitoring noemen. Deze gaan we meetbaar maken met behulp van kritieke prestatie indicatoren (KPI's) over de staat en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in de gemeente Meppel. Langdurige trends moeten zichtbaar worden. De KPI's zijn nog niet bepaald. In de "Foto van de leefomgeving" die voor de omgevingseffectrapportage is gemaakt, is een aanzet tot KPI's gemaakt. Toen waren de doelen uit de omgevingsvisie echter nog niet bekend. We zullen de KPI's bij de doelen moeten bepalen. In de bijlage is een eerste voorzet gedaan op basis van de indicatoren van de foto van de leefomgeving en de monitoring voor het programma duurzaam. Deze is nog niet volledig en moeten we verder uitwerken.

Aan de andere kant monitoren we door verantwoording af te leggen over de uitvoering: de acties en inspanningen die we ondernemen. In de planning & control cyclus geven we nu al aan wat gaan we doen en wat we hebben gedaan. We zullen aangeven aan welke doelen uit de omgevingsvisie dat bijdraagt. De P&C documenten hebben een nieuwe indeling gekregen. Met name onder het thema "leefomgeving, ruimte en economie" zal aan de ambities en doelen uit de omgevingsvisie worden gewerkt. Maar ook onder de paragraaf duurzaamheid, de paragraaf wijk- en dorpsgericht werken en het thema samenleving zal een bijdrage worden geleverd aan de ambities en doelen uit de omgevingsvisie. We werken verder uit hoe we de ambities en doelen uit de omgevingsvisie in de jaarrekening en begroting kunnen passen.

Om te kunnen evalueren en bijsturen op basis van deze monitoring is het nodig conclusies en aanbevelingen te doen en een duiding te geven van de feitelijkheden. Dat wordt de rapportage.

Frequentie van de rapportage: wanneer monitoren we?

Monitoring en evaluatie is een continue proces. Elk jaar geven we in de jaarrekening en begroting van de P&C cyclus aan welke acties en inspanningen we hebben geleverd en zullen leveren voor het behalen van de doelen van de omgevingsvisie. We werken verder uit hoe we dit in de jaarrekening rapporteren. Dit kan bijvoorbeeld in een paragraaf. Deze input vanuit de jaarrekening stelt de raad in staat om in de perspectiefnota bij te sturen.

Eén keer in de vier jaar verzamelen we data, interpreteren en rapporteren over de effecten aan de gemeenteraad. Deze moet aansluiten bij de cyclus van de omgevingsvisie. Dit kan aanleiding geven om de omgevingsvisie te actualiseren of bij te stellen. Een grotere actualisatie zien we één keer in de acht jaar voor ons. De omgevingsvisie zullen we ongeveer halverwege een raadsperiode actualiseren. Daarvoor willen we een rapportage hebben. Rondom het thema duurzaamheid komt er wel elk jaar een rapportage. Dit is met de gemeenteraad afgesproken.

De rapportage: hoe monitoren we?

Hoe we data verzamelen (kwalitatief/kwantitatief), ophalen (wel/niet geautomatiseerd) en rapporteren (powerpoint, pdf, dashboard, etc.) moeten we nog bepalen. We werken eerst de indicatoren uit de handmatige data-analyse van de “Foto van de leefomgeving” verder uit. Aansluiten bij landelijke methoden is ook een mogelijkheid. Denk aan landelijke monitoring op brede welvaart en de “sustainable development goals” (SDG’s). Het is belangrijk om niet alleen een stand aan te geven, maar ook langjarige trends zichtbaar te maken. Sommige doelen zullen goed meetbaar zijn, maar sommige ook niet. We werken de indicatoren verder uit.

De jaarrekening leent zich bij uitstek om een duidelijke voortgang van het nastreven van de doelen aan te geven. In de begroting is voor het komende begrotingsjaar inzicht in de acties en inspanningen die we leveren. We zullen de doelen uit de omgevingsvisie integreren in de P&C documenten. Het “wat willen we bereiken?” zijn in feite de doelen. Niet alle doelen lenen zich hiervoor en voor sommige doelen zullen we nog geen inzet plegen. We werken verder uit hoe we de doelen opnemen in de P&C documenten.

Monitoring omgevingsprogramma’s en andere programma’s

De omgevingsvisie is een vertrekpunt voor beleidsuitwerking in onder andere omgevingsprogramma’s. De omgevingsvisie zelf bevat beleidsdoelen op hoofdlijnen. Op verschillende thema’s zijn specifiek beleid, doelen en maatregelen nodig om handen en voeten te geven aan de uitvoering van ambities en doelen. Dit doen we in omgevingsprogramma’s. In elk omgevingsprogramma geven we aan hoe we het betreffende omgevingsprogramma gaan monitoren en evalueren.

Voor de monitoring van de omgevingsprogramma’s sluiten we aan bij doelen van de omgevingsvisie en daarmee bij de monitoring van de omgevingsvisie. We voorkomen op die manier dat we dubbel werk doen. Voor een omgevingsprogramma kan het zijn dat er specifiek herhaaldelijk onderzoek nodig is op een doel, bijvoorbeeld naar bijzondere diersoorten. De monitoring van dat omgevingsprogramma moet de monitoring van de omgevingsvisie op dat onderdeel of thema dan verfijnen en aanvullen.

Datagedreven werken

Voor de ontwikkeling van de monitoring en evaluatie voor de omgevingsvisie, sluiten we aan bij de in ontwikkeling zijnde visie op datagedreven werken. Daarnaast is er een wens voor monitoring bij het programma wijk- en dorpsgericht werken en het programma duurzaam. Het is logisch voor de monitoring van de omgevingsvisie de samenwerking op te zoeken met bestaande monitoringstrajecten. De reikwijdte de omgevingsvisie is breed en omvangrijk en zal bijvoorbeeld voor een groot deel aansluiten bij de reikwijdte van het wijk- en dorpsgericht werken. We werken verder uit hoe we dit samen kunnen brengen.

Status monitoringsplan

Dit monitoringsplan bevat een eerste aanzet voor de monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie. Het is nog geen uitgewerkt plan. De visie op datagedreven werken, andere initiatieven voor monitoring binnen de organisatie en hoe wij willen sturen op doelen moeten de monitoring van de omgevingsvisie verder bepalen. Door aan de doelen te werken, door indicatoren bij de doelen te zoeken, door te monitoren etc., zullen we leren of we de doelen goed kunnen meten, of we de doelen goed hebben opgeschreven etc. Het zal een leerproces zijn.

Bijlage 1: Tabel eerste voorzet voor KPI's bij ambities en doelen omgevingsvisie

Ambitie	Thema	Doel	Indicator	Gegevensbron
Duurzaam in alle opzichten	Energietransitie	In 2030 hebben we 55% CO2 reductie bereikt ten opzichte van 1990. We streven naar een reductie van 60%.	CO ₂ - uitstoot	Klimaatmonitor
		In 2040 is de gemeente Meppel CO2-neutraal.	CO ₂ - uitstoot	Klimaatmonitor
		In 2040 zijn alle gebouwen in de gemeente Meppel aardgasvrij.	Aardgasverbruik woningen	Klimaatmonitor
		In 2030 wekken we jaarlijks 0,167 TWh hernieuwbare energie op. Hiervan is 0,102 TWh windenergie en 0,065 TWh zonne-energie.	Opwek hernieuwbare energie	RES-monitor
	Circulaire economie	In 2050 hebben we een circulaire economie.	Kilogram huishoudelijk restafval per inwoner	Gemeentelijke organisatie
			Afvalscheidings percentage	Gemeentelijke organisatie
			Recycle percentage	Gemeentelijke organisatie
			Aantal stortingen restafvalcontainer	Gemeentelijke organisatie
		In 2040 is de gemeente Meppel een essentiële		

		schakel in de circulaire economie van het havenecosysteem Port of Zwolle.		
		In 2040 is de circulaire economie tastbaar en beleefbaar voor inwoners, lokale en regionale partijen.		
Schoon, natuurlijk en gezond	Natuurlijke leefomgeving	In 2050 heeft de gemeente Meppel een robuust en veerkrachtig ecosysteem voor planten en dieren, passend bij de kenmerken van de verschillende gebieden binnen de gemeente Meppel en met behoud en herstel van landschaps- en natuurkwaliteiten.	19 leefgebieden met de beschermde en algemeen voorkomende soorten	Natuurwaarden kaarten
			Soortendiversiteit per km hok	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Soortendiversiteit van rode lijst	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Satelliet analyse bos/boschages (verlies + aanplant - huidig)	Interactive World Forest Map & Tree Cover Change Data GFW (globalforestwatch.org)
			NNN kwaliteit en oppervlakte	Vastgesteld NNN 2022 (drenthe.nl)
		In 2030 is 5% van het buitengebied ingericht met groene of blauwe landschapselementen, in 2050 is dat 10%. In de bebouwde kom is sprake van 30% groene of	Groen binnen openbare ruimte	Klimaateffect atlas

		blauwe inrichting.		
	Klimaatadaptatie	In 2050 is 30% van de openbare ruimte beschaduwd.	Boomkroon volume volgens AHN2	Straatplaten
		In 2050 is de gemeente Meppel klimaatbestendig en waterrobuust.	Gevoelstemperatuur zomerse dag	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Maximale waterhoogte bij dijkdoorbraak	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Water op straat na extreme bui	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Ruimte voor water in de grond	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Waterkwantiteit	Legger waterschappen
		In 2050 zamelen al het afvalwater gescheiden van het in hemelwater. Schoon hemelwater transporteren we niet meer naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie.	Bouwkundige tekeningen i.c.m. expert judgement gemeente	Straatplaten
	Schone leefomgeving	De kwaliteit van bodem, water, lucht en geluid voldoet aan de vastgestelde landelijke normen.	Luchtkwaliteit waarden NO2, PM10 en PM2,5	Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (cimlk.nl)
			Ervaren hinder door geluid (cumulatief)	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Ervaren hinder door geluid: wegverkeer	Ernstige geluidhinder wegen per gemeente, wijk en buurt (rivm.nl)

			Ervaren hinder door geluid: treinverkeer	Ernstige geluidhinder treinverkeer per gemeente, wijk en buurt (rivm.nl)
			Meldingen overlast geluid politie	Dashboard overlast in de buurt (cbs.nl) data.politie.nl - Datasets via thema
			Lichtemissies	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Milieugezondheidsrisico %	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Bodemverontreiniging	Kaart Bodemloket
			Grondwater en oppervlaktewater kwaliteit	Grondwaterkwaliteit Het Waterkwaliteitsportaal
	Gezonde leefomgeving	In 2040 zijn alle plekken waar kinderen elkaar ontmoeten of bewegen rookvrij.		
			Overgewicht %	Overgewicht gemeente, wijk en buurt (rivm.nl)
			Beweegrichtlijn %	Voldoen aan de Beweegrichtlijnen gemeente, wijk en buurt (rivm.nl)
Levendig en leefbaar	Voorzieningen	In 2040 zijn er kwalitatieve en toegankelijke voorzieningen om te voorzien in de behoefte van inwoners en bezoekers, passend bij de regiofunctie van de stad Meppel.	Leefbarometer - De mate waarin mensen een buurt als leefbaar ervaren	Kaarten Atlas Leefomgeving

		Voorzieningen zijn makkelijk en veilig te bereiken via wandel- en fietspaden, waar nodig met openbaar vervoer of doelgroepenvervoer. Dit geldt zowel voor buurt-, dorps- en wijkvoorziening en voor dagelijks gebruik als voor stedelijke voorzieningen.	Afstand tot voorzieningen (basisschool, supermarkt, ziekenhuis, huisarts, maatschappelijk/cultureel – bieb en zwembad)	StatLine - Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, wijk- en buurtcijfers 2019 (cbs.nl)
			Beweegvriendelijkheid	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Eenzaamheid %	Eenzaamheid per gemeente, wijk en buurt (rivm.nl)
	Inrichting en beheer openbare ruimte	Onze openbare ruimte is schoon, heel, veilig en goed. Dit realiseren we tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.		
	Toerisme en recreatie	In 2040 zijn parken en groengebieden (waaronder het buitengebied) aantrekkelijk en herkenbaar. Ze zijn goed toegankelijk voor langzaam verkeer (wandelaar en fietser) via recreatieve groene wandel- en fietsroutes. Het buitengebied is binnen 25 minuten wandelen en	Oppervlakte groen per inwoner	Green city challenge HUGSI for Meppel Municipality HUGSI

		binnen 15 minuten fietsen bereikbaar.		
		In 2040 heeft de gemeente Meppel een kwalitatief overnachtingsaanbod met meerwaarde voor de regio.		
		De verhalen en belevenissen van Meppel trekken in 2040 meer toeristen en bezoekers.		
	Levendige binnenstad	In 2040 is onze binnenstad een populair warm hart in de Regio Zwolle.		
		We hebben en houden een bruisende binnenstad met een gezonde balans tussen winkelen, werken, wonen en recreatie.		
Kwalitatieve en inclusieve groei	Woningbouw	In 2040 heeft onze gemeente 42.500 inwoners.	Woningvoorraad	Woningen (CBS wijken/buurtten)
		In 2040 hebben we een relevant deel van de extra woningen gebouwd voor kleine huishoudens van 1 en 2 personen (aan de hand van behoefteonderzoek bepalen we het aantal).		

		In 2040 is tenminste 50% van onze woningen betaalbaar (lager dan de grens van Nationale Hypotheek Garantie).	Gemiddelde woningwaarde	Woningen (CBS wijken/buurtten)
		In 2040 is de huisvesting betaalbaar voor lage inkomens, passend voor de inwoners, draagt deze bij aan de gezondheid en is de woningvoorraad duurzaam.	Gemiddeld elctriciteitsverbruik per woning	Woningen (CBS wijken/buurtten)
			Gemiddeld aardgasverbruik per woning	Woningen (CBS wijken/buurtten)
	Diverse economie	We behouden en versterken onze positie als regionaal economisch centrum. In 2040 zijn Meppeler bedrijven in minimaal drie sectoren wereldtop en wordt vanuit de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheden geïnnoveerd met landelijke impact.	Aantal bedrijven en instellingen	Meppel in Cijfers - Gemeente Meppel
			Aantal banen per sector	
	Bedrijventerrainen	Wij bieden onze bedrijven de ruimte om toekomstbestendig te ondernemen. Op bestaande		

		bedrijventerrein en waar het kan, op nieuwe bedrijventerrein en als het moet.		
	Mobiliteit	In 2040 hebben we het STOMP-principe zo veel mogelijk toegepast in projecten en plannen.		
		In 2040 hebben we de ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk ingevuld.		
		In 2040 speelt het treinstation van Meppel een prominente rol als mobiliteitshub.		
		In 2040 faciliteert de laadinfrastructuur de verduurzaming van ons mobiliteitssysteem.		
		Verkeersveiligheid?	Aantal verkeersslachtoffers	Verkeersveiligheidsvergelijker
			Meldingen onveilige verkeerssituatie	Verkeersveiligheidsvergelijker
	Ruimtelijke kwaliteit	In 2040 is de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente passend bij het historische karakter aan de ene kant en het toekomstig	Aardkundige waarden	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Archeologische waarden	Kaarten Atlas Leefomgeving
			Monumenten (gemeentelijk,	Erfgoedregister - Meppel.nl

		stedelijk karakter aan de andere kant.	rijks en provinciaal)	Kaart met alle rijksmonumenten in meppel Rijksmonumenten - Rijksmonumenten.nl Meppel Archieven - Provinciale Monumentenlijst Drenthe (provincialemonumenten drenthe.nl)
--	--	--	-----------------------	--